

Бузун О. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ

Українська держава є авіаційною державою. Розкриваючи проблему розвитку галузі права, потрібно насамперед чітко уявити реальний потенціал цієї сфери, продукцію, яка є перспективною на світовому ринку.

У період після Другої світової війни в Україні формується авіапромисловий комплекс, який становив складову частину загальносоюзного. Його основу склали два літакобудівних заводи – у Харкові та Києві, а також авіамоторний у Запоріжжі. Поряд з цими виробничими підприємствами на теренах України знаходились два конструкторські бюро – з проектування літаків у Києві, засноване О. Антоновим, та зі створення авіаційних двигунів у Запоріжжі, засновником якого був О. Івченко.

Першим у вітчизняній історіографії до розв'язання проблеми періодизації історії авіації наблизився харківський дослідник В. С. Савін. У 1995 р. він видав працю «Авиация в Украине. Очерки истории», у якій схематично визначив п'ять основних етапів розвитку авіації в Україні: епоха створення перших проектів; період становлення авіації – початок ХХ ст.; період 1917-1920 рр.; міжвоєнний період; період після Другої світової війни [1, с. 1-7].

Відзначимо, що перша вдала спроба польоту літака на теренах України мала місце в Києві 23 травня 1910 р. Тоді в повітря піднявся аероплан, створений професором Київського політехнічного інституту (КПІ) О. С. Кудашевим [2, с. 23].

Загалом же до 1912 р. лише в Києві було збудовано близько 40 літальних апаратів, частина з яких, щоправда, так і не змогла піднятись в повітря. В 1910-1912 рр. були створені авіаційні майстерні О. Карпеки, В. Іордана, О. Свешнікова, В. Ільцького та інших [1, с. 75].

Із проголошенням державної незалежності в Україні 1991 року започатковується створення національної системи державного управління у галузі цивільної авіації в умовах ринкової економіки та формування національної системи галузі права, що регулює правовідносини у сфері охорони та використання повітряного простору.

Зберігаючи радянські традиції, законодавство у сфері використання та охорони повітряного простору розвивалося за відомчо-галузовим принципом. Основні проекти законодавчих актів готувалися відповідними міністерствами, подавалися на розгляд уряду. А в Парламенті забез-

печували їх доопрацювання профільні галузеві комітети (комісії) Верховної Ради України. Таким чином було підготовлено проект Закону України «Про охорону атмосферного повітря». За таким же принципом забезпечувалася підготовка проектів Закону України про транспорт та Повітряного кодексу України [3, с. 37]. В Україні формування системи правового регулювання та створення органів держави у сфері управління цивільною авіацією закріплено законодавством.

Протягом більше десяти років вітчизняне законодавство, що регулює діяльність авіаційного транспорту, перебуває на етапі становлення, який супроводжується прийняттям нових законів та підзаконних актів та постійним вдосконаленням чинних нормативно-правових актів [3, с. 38-39].

У вересні 1992 року Україна стала членом ІКАО, у травні 1993 року прийняла власний Повітряний Кодекс та стрімко встановила повітряні мости з багатьма країнами світу [4, с. 8].

Тому нині існує Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р., в якій саме в преамбулі висвітлено, «що майбутній розвиток міжнародної цивільної авіації може значною мірою сприяти встановленню і підтриманню дружби і взаєморозуміння між націями і народами світу, що бажано уникати розходжень і сприяти такому співробітництву між націями і народами, від якого залежить мир у всьому світі» [5, с. 1].

Інтеграція в європейському просторі є стратегічним пріоритетом для України, вже розроблено й ухвалено Національну програму інтеграції України до європейського союзу (ЄС). Обраний шлях передбачає багато змін в усіх сферах, включаючи й цивільну авіацію. Україна володіє значним потенціалом створення і виробництва авіаційної техніки.

У рамках загальної адміністративної реформи в Україні, початок якої співпав з прийняттям України 15 грудня 1999 року у члени Європейської конференції цивільної авіації, відбувається послідовне реформування системи управління цивільною авіацією.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 березня 2000 року № 573 у складі Міністерства транспорту України функціонує Державний департамент авіаційного транспорту – правонаступник Державної авіаційної адміністрації України, який має забезпечувати безпечну діяльність авіаційної галузі та її всемірний розвиток згідно з національним законодавством та міжнародними стандартами, нагляд за їх дотриманням усіма експлуатантами, що працюють в Україні.

Україна має свою багату історію розвитку вітчизняної авіації. Десятиріччя за десятиріччям складалось авіаційна спадщина, отримана Україною в період відновлення її державності. Українська авіація, як і наша державність, має свої злети та падіння. Тому ми повинні знати і цінувати нашу історію.

Література

1. Савин В. С. Авиация в Украине. Очерки истории / В. С. Савин. – Х.: Основа, 1995. – 264 с.
2. Стабинский П. М. Аэро и автомобильная жизнь / П. М. Стабинский. – К: Нагель, 1910. – № 8. – С. 15-41.
3. Повітряне право України: навч. посіб. / За заг. ред. В. В. Костицького. – Дорогобич: Коло, 2011. – 552 с.
4. Козловський А. А. Розвиток концепції повітряного права України: історія та сучасність / А. А. Козловський, З. І. Боярська // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»: зб. наук. пр. – К.: НАУ. – № 3(12). – 2009. – С. 8-12.
5. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р.: ІКАО; Конвенція, Поправки, Міжнародний документ від 07.12.1944 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_038
6. Троценко А. М. Історія цивільної авіації в Україні / А. М. Троценко. – К.: Аеробізнес, 2004. – 637 с.

УДК 629.782:17.024.4(73)(043.2)

Войновська А. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Череватюк В. Б., к.і.н., доцент

КОСМІЧНА СТРАТЕГІЯ: ДОСВІД США

Космічна стратегія – це не план підтримки відповідної галузі, а передусім, це відповіді на актуальні питання економічного, соціального, науково-технічного розвитку країни, забезпечення національної безпеки. Тому, звичайно ж, важливо обговорювати пріоритети космічної стратегії, України, виходячи з досвіду провідних держав світу. А у сучасному світі безпека залишається одним з найбільш важливих факторів міжнародних відносин. З'являються нові загрози, нові ризики, з якими стикається міжнародне співтовариство в цілому і окремі держави зокрема. У цьому новому середовищі все більшого поширення набувають новітні технології, як здатні нести руйнування, так і необхідні для забезпечення безпеки. Космос все активніше використовується людством для задоволення різноманітних потреб, від космосу зараз залежить і економічний стан держави, і його безпека.

У цій сфері є свої лідери, і один з них – Сполучені Штати Америки, які мають дуже чітке розуміння своїх космічних амбіцій і сформульовано послідовну космічну стратегію. Космос є чинником забезпечення національної безпеки. Відбувається його активне використання в цілях збору інформації та для розміщення ударних засобів. Він стає сферою